

Arbeids- og sosialkomiteen

Et budsjett for å oppfylle funksjonshemmedes menneskerettigheter?

I våre innspill til statsbudsjettet presenterer vi flere konkrete budsjettendringer som vil ta Norge viktige skritt i riktig retning når det gjelder å innfri funksjonshemmedes menneskerettigheter.

Regjeringen har et mål om et likestilt samfunn, der alle innbyggere kan delta og bidra til fellesskapet. Dette er et mål vi i Norges Handikapforbund slutter oss helhjertet til. Norge har fått kritikk av FN for alvorlige og systematiske brudd på menneskerettighetene overfor funksjonshemmede. Likestillingen er en utopi. Funksjonshemmede blir diskriminert. Blant annet kritiserer FN norske myndigheter for ikke å ta funksjonshemmede på alvor som fullverdige samfunnsborgere. Konsekvensen er at det ikke blir gjort nok for å sikre at funksjonshemmede har reelle muligheter til å leve selvstendig og delta i samfunnet på lik linje med andre.

For å lykkes med å skape et samfunn som innfrir funksjonshemmedes menneskerettigheter, er det nødvendig å bygge ned barrierene for deltakelse. Det trengs konkrete tiltak på mange samfunnsarenaer, og det trengs satsing med friske midler gjennom statsbudsjettet. I regjeringens forslag til statsbudsjett, forventet vi å se et krafttak for likestilling og menneskerettigheter for funksjonshemmede. Vi forventet et solid løft for universell utforming, en styrket innsats for et inkluderende arbeidsliv og, ikke minst, en opprusting av alle landets utilgjengelige skoler. Vi forventet også, som et minimum, et budsjett som ivaretar det økonomiske sikkerhetsnettet som mange funksjonshemmede er avhengige av. Det vi ser, er imidlertid et budsjett som fortsetter å sette funksjonshemmede på sidelinjen og som øker ulikhetene i folks levekår.

Våre hovedkrav når det gjelder Arbeids- og sosialdepartementets budsjettforslag, er:

- Å sikre at alle barn kan gå på nærskolen sin. Realisere Veikartet for universell utforming av skolene innen 2030.
- Styrke funksjonshemmedes muligheter til utdanning og arbeid. Ingen kutt i AAP.
- Beholde skjermingstillegget for uførepensjonister.
- Sikre muligheten til et selvstendig liv. Ingen kutt i stønader. Styrke aktivitetshjelpemidler.

Norges
Handikapforbund

NHF er en uavhengig samfunnsrettet interesseorganisasjon som arbeider for likestilling, full deltakelse, mangfold og rettigheter. Funksjonshemmedes rett til likestilling handler om grunnleggende menneskerettigheter; om retten til å delta på alle samfunnsområder på linje med andre.

Ta gjerne kontakt med oss for mer informasjon:

Tove Linnea Brandvik

Forbundsleder

Norges Handikapforbund

Tlf: 482 30 849

tove.linnea.brandvik@nhf.no

Gabriel Wilhelmsen Hoff

2. nestleder

Norges Handikapforbund Ungdom

Tlf: 948 40 152

gabrielwhoff.nhf@gmail.com

Guri Henriksen

Interessepolitisk seniorrådgiver

Norges Handikapforbund

Tlf: 910 02 287

Guri.Henriksen@nhf.no

Universell utforming. Nærskolen for alle barn.

Progr.kat. 08.45 Likestilling og ikke-diskriminering, kap. 352 Nedsatt funksjonsevne (KD)

FN-komiteen CRPD sier i merknader til Regjeringen:

“ Regjeringen må innføre forskrifter for å fastsette tidsfrister og konkrete tiltak med øremerket finansiering for universell utforming av eksisterende bygninger, som prioriterer grunnskole og videregående skole (...) (i henhold til Artikkel 9, Tilgjengelighet)

I 2017 lanserte Bufdir «Veikart Universelt utformet nærskole 2030», på oppdrag fra BLD. Oslo Economics har dokumentert at det er samfunnsøkonomisk lønnsomt å følge Veikartet. 2020 er et viktig år i Veikartet. Da skal økonomiske midler, forskrift og nasjonal veiledningstjeneste på plass. Regjeringen sier den vil fremme universell utforming der utfordringene er størst, men kommer ikke med tiltak. Veikartet er ikke nevnt og det er ikke satt av midler. Konsekvensen er fortsatt diskriminering av barn med funksjonsnedsettelse.

NHF ber Arbeids- og sosialkomiteen om å:

- Sikre at alle barn kan gå på nærskolen. Realisere Veikartet. Bevilge kr. 200 millioner i 2020, øremerket til oppgradering av skoler. (Se modell investeringstilskudd kjøkken sykehjem; spleiselag stat og kommune, forvaltes av Husbanken. HOD, kap. 761, post 63 Investeringstilskudd. KMD, kap.2412, post 01).
- Lage forskrift med tidsfrist 2030 for oppgradering av skolebygg (PBL § 31-4)
- Gi føringer om at KD involverer funksjonshemmedes organisasjoner i satsingen.

Funksjonshemmede og arbeid

Kap. 2651. Post 70 Arbeidsavklaringspenger

FN-komiteen CRPD anbefaler at Regjeringen:

“ Arbeider aktivt, målrettet og systematisk for å fremme sysselsetting av mennesker med nedsatt funksjonsevne (i henhold til Artikkel 27, Arbeid og sysselsetting). Sørger for at velferdspolitik og –ordninger sikrer nødvendig inntektsnivå ved å ta hensyn til de tilleggskostnadene mennesker med nedsatt funksjonsevne har (i henhold til Artikkel 28, Tilfredsstillende levestandard).

Regjeringen foreslår omfattende kutt i minsteytelser for unge under 25 år på AAP, fra kr 198 000 til kr 130 000; et kutt på 35 % i en ytelse som allerede er på et lavt nivå. I tillegg kuttes «Ung ufør»-tillegget for samme gruppe. Samlet innsparing kr 119 millioner. **NHF mener forslagene betyr at ulikhetene vil øke.** Mange unge funksjonshemmede på AAP har svært store ekstrakostnader pga. funksjonsnedsettelse. Hvis målet er å fremme utdanning og arbeid gjennom AAP, er ikke løsningen å kaste unge mennesker ut i fattigdom. Vi er positive til økt satsing på oppfølging av unge på AAP, men dette må skje gjennom friske midler. De som trenger oppfølging skal ikke finansiere tiltakene i Nav gjennom redusert inntekt. Satsingen på funksjonsassistanse er positivt, men monner lite. Vi forventer et langt sterkere grep enn en inkluderingsdugnad, for å møte diskrimineringen og utenforskapet.

Regjeringen vil stoppe skjermingstillegget til alderspensjon for uføre født etter 1953. (Kap. 6.2.3 Pensjon). **NHF mener forslaget svekker funksjonshemmedes levekår.** Folk som får innvilget uføretrygd har ikke mulighet til å velge å stå lenger i jobb. Vi minner om at også eldre funksjonshemmede har store ekstraavgifter grunnet funksjonsnedsettelse.

NHF ber Arbeids- og sosialkomiteen om å:

- Øke minstesatsen i AAP for unge under 25 år til kr. 250 000,-
- Gjeninnføre fire år som ramme for AAP.
- Bevilge 200 millioner i friske midler, øremerket oppfølging av unge på AAP.
- Utvide mentorordningen under utdanning til å gjelde hele studieløpet.
- Beholde skjermingstillegget for uførepensjonister.

Et selvstendig liv

Programkategori 29.60. Kompensasjon for merutgifter ved nedsatt funksjonsevne.

FN-komiteen CRPD sier i merknader til Regjeringen:

Vedta nødvendige tiltak for å sikre at mennesker med nedsatt funksjonsevne har juridisk rett til et tilstrekkelig personlig budsjett for et selvstendig liv, som tar hensyn til tilleggskostnader forbundet med funksjonsnedsettelse (...). (I henhold til Artikkel 19, Retten til et selvstendig liv)

Post 70 Grunnstønad

Regjeringen foreslår at retten til grunnstønad ikke lenger skal gjelde ekstrautgifter ved bruk av proteser, støttebandasjer o.l. Det betyr et kutt på minimum kr 8232 per år (sats 1). NHF's erfaringer er at kostnadene normalt er høyere enn sats 1. Konsekvensen er ytterligere økte utgifter for funksjonshemmede, dårligere levekår og økt ulikhet.

Post 75 Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler

Aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år.

Regjeringen foreslår en ramme som, grunnet etterslepet fra de siste årene, kun vil vare 4-5 måneder. Erfaringer fra 2018 og 1. halvår 2019 viser dette. For 2019 ble det totalt bevilget kr. 65,5 millioner; likevel var det stans i innvilgelser fra juni. For 2020 er forslaget 52,1 millioner. Underbudsjetteringen betyr at diskrimineringen fortsetter; rett til fritid og aktivitet på lik linje med andre gjelder ikke.

Briller til barn

Regjeringen vil kutte i tilskuddssatsene til stønad til briller, innføre faste satser godt under dagens nivå og spare kr 122 mill. i 2020. Funksjonshemmede barn har ofte sammensatte utfordringer og mange har behov for spesielle briller med svært dyre glass. I dag dekkes brilleglassene fullt ut for tre klart definerte synsfeil. En aktiv hverdag gjør at briller må skiftes ofte. For eksempel skriver hbf.no om ni år gamle Anders, familien hans har brillekostnader på kr 20 000 fordelt over tre år. Denne kostnaden vil komme på toppen av allerede store ekstrakostnader for familier med funksjonshemmede barn. Mange vil ikke ha råd.

NHF ber Arbeids- og sosialkomiteen om å:

- Stoppe kuttpolitikken. Fremme likestilling i stedet for økt ulikhet og utenforskap.
- Beholde kompensasjonsordningen for proteser og støttebandasjer i grunnstønaden.
- Endre aktivitetshjelpemidler fra rammestyring til overslagsbevilgning. Sekundært øke rammen til kr. 130 millioner for 2020.
- Beholde dagens stønadsordning og nivå for tilskudd til barnebriller.